

“6D011700-Kazak Dili ve Edebiyatı” uzmanlığında Doktora için aday gösterilen Bekeyeva Nuraişa Jusupkızı'nın «Kazak Dili Öğretiminde Öğrencilerin Mesleki İletişim Becerilerini Geliştirme Yöntemleri» adlı tez çalışmasına dış ülkeden tayin edilen bilimsel danışmanın

GÖRÜŞÜ

Bekeyeva Nuraişa Jusupkızı'nın «Kazak Dili Öğretiminde Öğrencilerin Mesleki İletişim Becerilerini Geliştirme Yöntemleri» adlı doktora tezi, eğitim alanında yeni nesil niteliğinde olan güncel bir konu üzerine hazırlanmıştır.

Kazakistan Cumhuriyeti'nin eğitim alanındaki devlet dilinin statüsünün sosyal ve iletişim alanında korunması ve geliştirilmesi kilit konulardan biridir. Bu açıdan, öğrencilerin mesleki iletişim becerilerini geliştirme metodolojisi, özellikle bilimsel-teorik ve metodolojik açıdan incelenmemektedir.

Bekeyeva, alanı inceleme ve gerekçelendirme ihtiyacının nedenlerini belirleyen geleceğin uzmanının profesyonel iletişim becerilerinin geliştirilmesine özel önem veriyor. Bu nedenle, dilin iletişimsel yeterliliğinin kazanılması, dünya öğretim pratiğinde kendini kanıtlamış profesyonel bir sistem olarak seviyeli bir öğretim sisteminin oluşturulmasına dayanmaktadır. Uluslararası standartlara dayalı deneyim, Kazakistan modelinin eğitim sisteminin özelliklerine uygun olarak uygulanmasını teşvik eder. Bunu yapmak için geleceğin uzmanı, eğitimde eski bir eser haline gelen değerli manevi mirasın hem eğitimin hem de yetiştirmenin kök kaynağı olduğunu öne sürüyor. “Manevi açıdan zengin profesyonel” modelini sunarak, modern bir profesyonelin kapsamlı bir modelini yaratır.

Öğrencilerin Kazak dili öğretiminde mesleki iletişim becerilerinin bilimsel ve pratik gelişimi, profesyonel ve ticari iletişim kültürünün oluşumunu, geleceğin profesyonellerinin rekabet gücünü ve mesleki faaliyete hazır olmalarını içerir.

Araştırmanın metodolojik ve teorik temeli, profesyonel bir dilbilimcinin iletişim becerilerinin geliştirilmesi, bireyin gelişimi üzerine felsefe, psikoloji ve pedagoji öğretilerine dayanmaktadır. Eğitim sürecinde insan sermayesinin oluşumunda ulusal, manevi ve kültürel değerlerin kullanımının rolü, etnopedagojinin teorik ilkeleri hakkında pedagojik psikolojik sonuçlar, dilbilim alanlarına bilişsel dilbilim, dilbilimsel çalışmalar, göstergebilim kavram ve teorileri rehberlik eder.

Araştırmanın yeniliği, özel testlerden geçen "Etkileşimli Ağ Teknolojisi" adlı yeni bir teknolojidir. Teknoloji, modern zamanların talep ettiği yeni bir pedagojik paradigmaya dayanmaktadır. Bu teknoloji artık tüm dünyada sadece eğitim alanında değil birçok alanda geliştiriliyor. Küresel salgından sonra çok ihtiyaç duyulan ve etkili bir teknoloji olduğu kanıtlandı. Dolayısıyla bu çalışma çevrimiçi öğrenme biçimine de katkı sağlamış bir çalışma olarak adlandırılabilir.

Bekeyeva, araştırmasının bir parçası olarak yalnızca geleneksel öğrenme sistemini değil, aynı zamanda çevrimiçi, çevrimdışı ve karma (hibrit) öğrenme biçimlerinin yakın entegrasyonunu da incelemiştir. Önerilen yeni teknoloji ve bilimsel-metodolojik sistemde Kazak halkının zengin manevi mirasının temeli Pedagojik bilim ve dilbilimdeki yeni yönler ve iş iletişimi, yönetim, teoriler ve yeni bir öğretim paradigması alanındaki önerilere dayalıdır. Öğrenci tarafından edinilen yeni bilgiler, geleceğin uzmanının profesyonel iletişim becerilerini geliştirmeyi amaçlar:

Profesyonel iletişim becerilerinin oluşumunda öğrencilerin mesleki ve bilişsel aktivitelerinin uyanması;

Profesyonel iletişim becerilerinin oluşumunda öğrencilerin mesleki ve bilişsel aktivitelerinin uyanması;

Mesleki iletişim becerilerinin oluşumunda öğrencilerin motivasyonunun oluşturulması;

Öğrencilerin profesyonel iletişim becerilerinin oluşumunda ticari faaliyet oluşturma;

Profesyonel iletişim becerilerinin oluşumunda öğrencilerin eleştirel bir tutum oluşturma;

Mesleki iletişim becerilerinin oluşumunda öğrencilerin rekabet gücünün yaratılması.

Bu tür bir deney, belirli görev türleriyle de denir.

Bu, deneyim yoluyla önerilerde bulunarak ve sonuçlar çıkararak değerini kanıtlar.

Çalışma dönemi ve deneysel çalışma, 2016'dan 2022'ye kadar olan dönemi kapsamaktadır. Bu nedenle, konu iyice araştırılmış ve belirli deneyler etkili olduğu görülmüştür.

Araştırmacının teorik ve metodolojik ilkeleri, araştırmanın mantığı ve pratikte uygulanması, elde edilen sonuçların geçerliliğini doğrular. Çalışmanın sonuçları çeşitli bilimsel konferanslarda tartışılmış ve bilimsel dergilerde yayınlanmıştır. KİMEP Üniversitesi, öğrencilerin profesyonel iletişim becerilerini geliştirmek için yıllar içinde özel ders programları geliştirmiş ve eğitimin içeriğini tamamlamıştır.

Sonuç olarak, tez önemli teorik ve pratik öneme sahip bir çalışmadır. Kazakistan Cumhuriyeti'nde doktora tez araştırması için gereksinimleri tam olarak karşılamaktadır.

Söz konusu tez çalışması Bekeyeva Nuraişa Jusupkızı'nın «Kazak Dili Öğretiminde Öğrencilerin Mesleki İletişim Becerilerini Geliştirme Yöntemleri» konulu tezi "6D011700-Kazak Dili ve Edebiyatı" uzmanlık alanında doktora (PhD) unvanını elde etmek için jüri önünde savunulmaya uygun bir çalışmadır.

Dış ülkeden tayin edilen bilimsel danışmanı

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Çetin Pekacar (Türkiye)

**«6D011700-Қазақ тілі мен әдебиеті» мамандығы бойынша
«Философия докторы(Phd) дәрежесін алу үшін ұсынылған Бекеева
Нұрайша Жүсіпқызының «Қазақ тілін оқытуда студенттердің кәсіби
қарым-қатынас дағдыларын дамытудың әдістемесі» диссертациялық
жұмысына шетелдік ғылыми кеңесшінің**

ПІКІРІ

Бекеева Нұрайша Жүсіпқызының «Қазақ тілін оқытуда студенттердің кәсіби қарым-қатынас дағдыларын дамытудың әдістемесі» атты зерттеуі қазіргі таңда болашақ маман дайындау саласындағы өзекті мәселе бойынша жазылған жұмыс.

Қазақстан Республикасы білім кеңістігінде мемлекеттік тілдің мәртебесін әлеуметтік-коммуникативтік кеңістікте сақтап қалу мен өркендету - өзекті мәселенің бірі. Осы тұрғыдан келгенде, студенттердің кәсіби қарым-қатынас дағдыларын дамытудың әдістемесі ғылыми-теориялық және әдістемелік жағынан арнайы зерттелмеген.

Диссертант болашақ маманның кәсіби қарым-қатынас дағдысын дамыту мәселелесін арнайы қарастыруда, бұл саланы зерттеу мен негіздеудің қажеттілік себебін айқындайды. Сол арқылы тілді қатысымдық күзіреттілікке қол жеткізе оқытудағы әлемдік тәжірибеде өзін дәлелдеген деңгейлік оқытуды кәсіби жүйе ретінде қалыптастыруға негіздейді. Халықаралық стандартқа негізделген тәжірибені білім жүйесінің ерекшелігіне сәйкес Қазақстандық модельдің іске асуына ықпал жасайды. Ол үшін болашақ маман тәрбиелеуде көнеден келе жатқан жәдігерлерге айналған рухани құнды мұраларды білім берудің де, тәрбие берудің де түп тамырлық қайнар көзі етіп алуды ұсынады. «Рухани бай кәсіби маман» моделін ұсынып, жаңа заман талап етіп отырған жан-жақты кәсіби маман моделін жасайды.

Қазақ тілін оқытуда студенттердің кәсіби қарым-қатынас дағдыларын ғылыми-практикалық жағынан дамыту болашақ мамандардың кәсіби іс-әрекетке дайындығымен қоса, бәсекеге қабілеттілігін де арттырып, кәсіби-іскери қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыруды көздейді.

Зерттеудің әдіснамалық және теориялық негіздері ретінде философия, психология және педагогика ғылымдарының кәсіби тілдік тұлғаның қарым-қатынас дағдысын дамыту, дара тұлғаны дамыту туралы ілімдеріне негізделіп тұжырымдалған. Оқу-тәрбие үдерісінде ұлттық, рухани-мәдени құндылықтарды пайдаланудың адами капиталды қалыптастырудағы рөлі туралы педагогикалық психологиялық тұжырым, этнопедагогиканың теориялық қағидалары, тіл білімінің салалары когнитивті лингвистика, лингвомәдениеттану, семасиология ғылымындағы тұжырымдар мен теория басшылыққа алынған.

Зерттеудің жаңалығы ретінде, арнайы тәжірибеден өткен «Интерактивті желілік технология» атты жаңа технология ұсынылған. Технология қазіргі заман талап етіп отырған жаңаша педагогикалық парадигмаға негізделеді. Бұл технология қазіргі таңда бүкіл әлем дамыта бастаған, тек білім саласында ғана емес, көптеген салаларда қарқынды даму бағытында. Әлемдік пандемиядан

кейін аса қажетті және тиімді технология екенін дәлелдеді. Сондықтан бұл зерттеуді онлайн оқыту форматына да өзіндік үлесін қосқан зерттеу, деп атауға болады. Диссертант зерттеу кезеңдері аясында тек дәстүрлі оқыту жүйесін ғана емес, онлайн, офлайн және аралас оқыту форматтарының тығыз бірлікте зерттеген. Ұсынылған жаңа технология және ғылыми-әдістемелік жүйеде қазақ халқының бай рухани мұрасын негізі ұстаным етіп алынып, педагогика ғылымы мен тіл біліміндегі жаңа бағыттарға және іскерлік коммуникация, менеджмент саласындағы еңбектердегі ұсыныстар, теориялар және оқытудың жаңа парадигмасына негізделді. Студент алған жаңа білім болашақ маманның кәсіби қарым-қатынас дағдысын дамытуға бағытталды:

Студенттердің кәсіби қарым-қатынас дағдысын қалыптастырудағы кәсіби -танымдық белсенділігін ояту;

Студенттерің кәсіби қарым-қатынас дағдысын қалыптастыруда мотивациясын тудыру;

Студенттерің кәсіби қарым-қатынас дағдысын қалыптастыруда іскерлік белсенділігін тудыру;

Студенттерің кәсіби қарым-қатынас дағдысын қалыптастыруда сыни көзқарасын тудыру;

Студенттерің кәсіби қарым-қатынас дағдысын қалыптастыруда бәсекеге қабілеттілігін тудыру.

Бұл эксперимент түрі бойынша да нақты тапсырмалар түрлерімен тәжірибе жасалған.

Бұл өз тәжірибесі арқылы ұсыныстары мен тұжырымдар жасауымен құнды екендігін дәлелдейді.

Зерттеу кезеңі мен тәжірибелік эксперимент 2016-2022 жылдар аралығын қамтиды. Сондықтан тақырып тиянақты зерттеліп, нақты тәжірибелік эксперименттер нәтижелі болған.

Зерттеушінің теориялық және әдістемелік ұстанымдары, зерттеу жұмысының логикасы және практикаға ендірілуі, алынған нәтижелердің негізділігін растайды. Жұмыс нәтижелері түрлі ғылыми конференцияларда талқыланып, ғылыми басылымдарда жарияланған. КИМЭП Университетінде арнайы курстар бағдарламалары жасалып, аталған жылдар бойы студенттердің кәсіби қарым-қатынас дағдысын дамыту мақсатында білім мазмұны толықтырылып жетілдірілген.

Қорыта айтқанда, диссертация елеулі теориялық және практикада қолданымдылық мақсатындағы маңызға ие жұмыс болып табылады. Қазақстан Республикасындағы докторлық диссертациялық зерттеуді орындау талаптарына толық жауап береді.

Жоғарыда айтылған пікірлер негізінде Н.Ж. Бекееваның «Қазақ тілін оқытуда студенттердің кәсіби қарым-қатынас дағдыларын дамытудың әдістемесі» тақырыбындағы диссертациясы «6D011700-Қазақ тілі мен әдебиеті» мамандығы бойынша философия докторы(Phd) дәрежесін алу үшін көпшілік алдында қорғауға лайықты зерттеу жұмысы нәтижесі.

Шетелдік ғылыми кеңесші

Анкара Қажы Байрам Вели Университеті

Доктор, профессор Ч. Пекаджар(Түркия)

